

ANEXA**ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SECȚIA DE
CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL**Decizia nr. 4412 **Dosar nr. 162/2/2022****Ședința publică din data de 10 octombrie 2023**

Președinte:	Elena Diana Tămașă	- judecător
	Andreea Marchidan Luiza	- judecător
	Maria Păun Mihai	- judecător
	Ciobotariu Cerbu	- magistrat-asistent

S-a luat în examinare, în rejudecare după casare, acțiunea formulată de reclamantul Tokes Laszlo în contradictoriu cu pârâții Administrația Prezidențială în calitate de reprezentantă a Președintelui României - Klaus Werner Iohannis, Prim-ministrul României, Dacian Julien Cioloș-fost Prim-ministru și intervenientul Consiliul de Onoare pentru Ordinul Național Steaua României.

La apelul nominal, făcut în ședință publică, răspunde reclamantul Tokes Laszlo, prin avocat Kincses Elod Gheza, cu împutemicire avocațială la dosar, și pârâta Administrația Prezidențială în calitate de reprezentantă a Președintelui României - Klaus Werner Iohannis, prin consilier juridic Oana Duță, cu delegație la dosar, lipsă fiind intervenientul Consiliul de Onoare pentru Ordinul Național „Steaua României” și pârâții Prim-ministrul României și Dacian Julien Cioloș — fost Prim-ministru.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

Se prezintă referatul cauzei, magistratul — asistent învederând că reclamantul a depus note de ședință, anexând un set de înscrisuri, constând în memorii adresate fostului președinte al României, Traian Băsescu, precum și un memoriu adresat Baroului București privind interzicerea accesului avocatului la ședința Consiliului de Onoare pentru Ordinul Național „Steaua României”.

Înalta Curte acordă cuvântul asupra cererii formulate de reclamant privind încuviințarea probei cu înscrisurile depuse la dosar.

Reclamantul, prin avocat, solicită încuviințarea probei cu înscrisuri.

Pârâta Administrația Prezidențială în calitate de reprezentantă a Președintelui României - Klaus Werner Iohannis, prin consilier juridic, precizează că i-au fost comunicate aceste

inscrisuri, neopunându-se încuviințării acestei probe.

Înalta Curte, după deliberare, având în vedere și faptul că nu se întârzie judecata cauzei, precum și faptul că partea adversă nu se opune, încuviințează proba cu inscrisuri apreciind-o utilă, pertinentă și concludentă.

Reclamantul, prin avocat, depune dovada cheltuielilor de judecată solicitate, precum și succinte observații la concluziile scrise primite de la intimata-pârâtă Administrația Prezidențială.

Nemaifiind alte cereri de formulat, în conformitate cu dispozițiile art. 392 Cod procedură civilă, Înalta Curte acordă cuvântul asupra cauzei.

Reclamantul, prin avocat, ridică excepția nulității absolute a hotărârii Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României” din data de 30.11.2013, având în vedere nerespectarea dreptului la apărare.

La solicitarea instanței, precizează că aspectul nulității absolute a hotărârii Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României” reprezintă o chestiune de fond.

În acest sens, solicită admiterea acțiunii astfel cum a fost formulată și anularea Decretului Prezidențial nr. 290 din 04/03/2016.

Susține că hotărârea Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României” prin care s-a propus retragerea decorației, propunere prealabilă fără de care decretul de retragere nu poate fi emis, este lovită de nulitate absolută, pentru nerespectarea dreptului la apărare și pentru faptul că doi membri din Consiliul de Onoare s-au antepunat. Drept urmare, deși a fost invocată incompatibilitatea acestora, cei doi membri au participat la pronunțarea hotărârii.

Susține că la momentul primei prezentări în fața Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României”, în calitate de reprezentant al reclamantului Tokes Laszlo i s-a pus în vedere faptul că nu are dreptul să îl reprezinte pe acesta, deoarece în fața acestei instituții poate lua cuvântul doar o persoană care deține Ordinul Național „Steaua României”.

Urmare a acestei nelegalități, s-a adresat Uniunii Naționale a Baroului din România, care s-a exprimat în sensul că reclamantul Tokes Laszlo poate fi reprezentat de avocat în fața Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României”. În ciuda acestui fapt, un reprezentant al Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României” i-a pus în vedere că nu poate să vorbească. Drept urmare, în semn de protest a ieșit din sală împreună cu partea pe care o reprezintă, fapt ce a fost calificat în motivarea hotărârii ca o lipsă de respect.

În consecință, apreciază că se impune anularea decretului prezidențial, deoarece președintele nu a examinat legalitatea hotărârii Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României”.

De asemenea, susține că Înalta Curte de Casație și Justiție, în dosarul nr. 41/2/2014, a reținut că hotărârea Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României” nu poate fi anulată, nefiind act administrativ.

Conform concluziilor părții adverse, subliniază că președintele de la acel moment a rămas în funcție încă 13 luni după luarea acestei hotărâri de către Consiliul de Onoare al Ordinului Național „Steaua României”, timp în care nu a emis vreun decret în acest sens.

În concluzie, solicită admiterea cererii și acordarea cheltuielilor de judecată în cuantum de 4100 lei

Intimata-pârâtă Administrația Prezidențială în calitate de reprezentantă a Președintelui României - Klaus Werner Iohannis, prin consilier juridic, arată că a depus la dosarul cauzei, pentru termenul de astăzi, concluzii scrise, anexând decizia nr. 511 pronunțată în dosarul nr. 41/2/2014 al Înaltei Curți de Casație și Justiție, în care au avut calitatea de părți reclamantul Tokes Laszlo și pârâtul Consiliul de Onoare al Ordinului Național „Steaua României”.

Prezintă desfășurarea temporală a demersurilor realizate de reclamantul din prezenta cauză, conform tabelului anexat concluziilor scrise. În cadrul dosarului nr. 41/2/2014, având ca obiect anularea hotărârii Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României” prin care s-a propus Președintelui României retragerea titlului, cererea a fost respinsă, ca inadmisibilă. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție s-a pronunțat cu autoritate de lucru judecat, astfel încât criticile reclamantului cu privire la hotărârea Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României” sunt neavenite.

Reclamantul din prezenta cauză a conturat cadrul procesual în actualul dosar, în calitate de pârâți fiind Administrația Prezidențială în calitate de reprezentantă a Președintelui României - Klaus Werner Iohannis, fostul Prim-ministru Dacian Julien Cioloș și Prim-ministrul în funcție. Consiliul de Onoare al Ordinului Național „Steaua României” figurează doar în calitate de intervenient în favoarea Administrației Prezidențiale. Se poate observa însă că toate criticile reclamantului vizează hotărârea Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României”, iar nu decretul prezidențial a cărui anulare se solicită.

Decretul prezidențial este un act administrativ emis de Președintele României în virtutea prerogativelor sale constituționale și legale, la propunerea Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României”. Președintele României, în calitatea sa de reprezentant al statului român și de cap al Ordinului, are dreptul să facă propriile aprecieri. Existența unor merite nu creează o vocație absolută la decorare, la fel cum existența unor fapte dezonorante nu obligă pe Președintele României în funcție sau pe următorul să facă propriile aprecieri.

De asemenea, această prerogativă constituțională a președintelui nu are o limită temporară. Președintele României are o putere discreționară și acest lucru este subliniat prin jurisprudența constantă a Curții Constituționale.

Totodată, solicită respingerea excepției nulității absolute a hotărârii Consiliului de Onoare ca inadmisibilă, întrucât nu face obiectul prezentului dosar. De asemenea, solicită respingerea cererii de chemare în judecată și acordarea cheltuielilor de judecată depuse la dosarul cauzei, reprezentând cheltuieli de judecată în recurs.

Înalta Curte, în temeiul dispozițiilor art. 394 Cod procedură civilă, declară dezbaterile închise și reține cauza în pronunțare.

ÎNALTA CURTE

Asupra cererii de chemare în judecată;

Din examinarea lucrărilor din dosar, constată următoarele:

I.1. Circumstanțele cauzei

Obiectul acțiunii deduse judecării

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată la data de 1.04.2016 pe rolul Curții de Apel București - Secția a VIII a Contencios administrativ și fiscal sub nr. **2870/2/2016***, reclamantul **Tökés László** a solicitat, în contradictoriu cu pârâții **Președintele României- Klaus Werner Iohannis** și **Primul Ministru al României- Dacian Julien Cioloș**, anularea Decretului Prezidențial nr. 290 din 04.03.2016, contrasemnat de Primul-ministru, publicat în M.Of., Partea I-a nr. 168 din 04.03.2016, prin care s-a dispus retragerea Ordinului Național „Steaua României” în grad de Cavaler, care i s-a acordat prin Decretul Prezidențial nr. 1864 din 14.12.2009, publicat în M.Of., Partea I-a nr. 884 din 17.12.2009 și obligarea pârâtului la plata cheltuielilor de judecată.

Reclamantul a arătat că, în temeiul prevederilor art. 246 C.proc.civ. coroborat cu art. 13 și art. 42, pct. 1 C.proc.civ., invocă excepția nulității absolute a Hotărârii Consiliului de Onoare pentru Ordinul Național „Steaua României” din data de 20 noiembrie 2013.

În motivarea cererii, reclamantul a arătat că, potrivit motivării decretului a cărui anulare face obiectul prezentei acțiuni, contrasemnat de Prim-ministru, la retragerea decorației s-a avut în vedere „Hotărârea Consiliului de Onoare pentru Ordinul Național Steaua României din data de 20 noiembrie 2013”.

Cu privire la excepția nulității absolute, reclamantul a arătat că hotărârea Consiliului de Onoare are natura unui act premergător, iar legalitatea decretului prezidențial este afectată de neregularitățile care au viciat procedura administrativă prealabilă sub un dublu aspect:

1. Hotărârea din 20 noiembrie 2013, a fost dată cu încălcarea dreptului său constituțional și procedural la apărare. Reclamantul a precizat că, după ce nu i s-a asigurat dreptul la apărare la termenul din 26 septembrie 2013, prin apărătorul său ales s-a adresat UNBR. Prin decizia Comisiei Permanente a Uniunii Naționale a Barourilor din România din 25 octombrie 2013, comunicată președintelui Consiliului de onoare la 30 octombrie 2013 s-a stabilit că, în temeiul prev. art. 3, alin. (1), lit. e) din Legea de organizare a avocaturii nr. 51/1995, consolidată cu OUG nr. 10/2011, poate să ne reprezintă/asistat de avocat în fața Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României”, aspect ignorat de membrii acestuia, cu încălcarea art. 42 din Constituție.

O altă încălcare al dreptului la apărare constă în faptul că nu i s-au comunicat probele scrise folosite în cauză, în ciuda faptului că, tot la 30 octombrie 2013, a solicitat respectarea acestei obligații procedurale.

2. Politicienii pesediști care s-au antepunat în cauză, solicitând în scris retragerea decorației (Ecatrina Andronescu și Gabriela Firea) au participat la votarea hotărârii, deși aveau obligația legală de a se abține, potrivit art. 42, pct. 1 din Codul de procedură civilă, dreptul comun în materie, aspect pe care l-a învederat Consiliului de onoare.

3. Cu privire la fondul cauzei, reclamantul a arătat că decretul atacat, emis pe baza procedurii administrative prealabile viciate, reprezintă și o încălcare a prevederilor constituționale (art. 1, alin. 3), care garantează respectarea idealurilor Revoluției din

decembrie 1989.

Susține reclamantul că propunerea sa orală, expusă la 27 iulie 2013, la Universitatea de vară de la Tușnad, în prezența prim ministrului ungar, Viktor Orbán, a fost greșit tradusă în limba română. Propunerile de retragere a decorației pornesc de la premiza greșită că reclamantul a solicitat „înstituirea unui protectorat maghiar asupra Transilvaniei”, aspect inexact. În realitate, ideea exprimată a fost ca România și Ungaria, după exemplul Italiei și Austriei, să-și aroge împreună, statutul de puteri garante asupra Transilvaniei („vedhatalmi status”- ved=protejează, hatalom = putere — în limbajul juridic român se folosește noțiunea de putere garantă). Reclamantul a menționat că s-a inspirat din statutul realizat în comun de Italia și Austria, care a condus la autonomia teritorială din Tirolul de Sud. A avut în vedere ca cele două guverne, de comun acord, să aibă acest rol de putere garantă și să acționeze împreună la găsirea unei soluții reciproc acceptabile pentru crearea autonomiei teritoriale. Regimul preconizat diferă net de cel prezentat de inițiatorii retragerii distincției, care au protestat împotriva faptului că dorește crearea unui „protectorat al Ungariei asupra Transilvaniei”, afirmație nereală. Protectoratul a fost exercitat de unele puteri coloniale asupra coloniilor, în vreme ce Tirolul de Sud nu a fost și nu este colonie, ci un exemplu reușit al autonomiei teritoriale, înfăptuit cu respectarea integrității teritoriale a Italiei.

Calificarea autonomiei teritoriale drept poziție extremistă, periculoasă, contrară conviețuirii interetnice, revizionistă, de instigare la ură etnică, de contestare a tratatului de la Trianon denotă necunoașterea acestei instituții, care există în unsprezece țări din Europa și înseamnă respectarea granițelor naționale existente și care va putea fi înfăptuită exclusiv prin votul Parlamentului României, confirmat prin referendum.

Reclamantul a mai arătat că nu contestă, a pledat și pledează pentru acordarea autonomiei teritoriale a ținutului secuiesc, însă arată că acesta nu este un punct de vedere singular sau antiromânesc, acesta figurând, din anul 1993 în programul UDMR, organizație care a făcut parte din guvernul României și care a participat la marșul pentru înființarea ținutului secuiesc, din 27 octombrie 2013 și că într-o țară democratică ai dreptul să pledezi pentru modificarea legii fundamentale, așa cum o fac și cei ce se pronunță pentru reinstaurarea monarhiei.

Reclamantul arată că libera exprimare este ocrotită de Constituția României, prin art. 30, fiind garantată de art.10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, din a cărei jurisprudență invocă cauza Handyside c/Royaume-Uni și cauza Feldek contra Slovaciei.

Susține reclamantul că propunerea de retragere a fost anticonstituțională acceptată de Președinte, cu încălcarea prev. art. 1, alin. (3) din Constituție, respectiv a obligației constituționale de respectare și garantare a idealurilor Revoluției din decembrie 1989.

Subliniază reclamantul motivarea conferirii ordinului „Steaua României”, potrivit decretului prezidențial, la împlinirea a 20 de ani de la Revoluția din Decembrie 1989: „în semn de mare apreciere a curajului și demnității de care a dat dovadă, declanșând, prin exemplu personal, revolta istorică a poporului român împotriva dictaturii comuniste”.

La retragerea decorației nu s-a ținut cont de obligația de respectare a idealurilor Revoluției, declanșate de opoziția sa crâncenă împotriva dictaturii național-comuniste, ceea ce reprezintă și un blam adus obolului de sânge al tinerilor care și-au jertfit viața în

lupta anticomunistă, antidictatorială.

Ideile exprimate la Tușnad, chiar dacă „contrariază, șochează sau neliniștesc”, nu puteau și nu trebuiau să atragă aplicarea sancțiunii retragerii decorației. Reclamantul, potrivit decretului nr. 884/2009, a fost decorat pentru rolul jucat în declanșarea revoltei populare de la Timișoara, care s-a extins în toată țara, fiind distins și cu medalia Roben Schuman, care i s-a acordat de către președintele grupului PPE din Parlamentul Europei, Joseph Daul, cu ocazia unei ceremonii organizate pentru a marca „20 de ani de la căderea comunismului în Europa” și cu Medalia pentru Libertate Truman-Reagen, care s-a acordat acelor personalități care au contribuit decisiv la dărâmarea comunismului.

Legea nr. 29/2000R și OUG nr. 11/1998 prevăd situațiile în care se poate pierde calitatea de membru al unui ordin. Or, nu se poate legal conchide că, prin declarația sa de la Tușnad - greșit tradusă de altfel -, a săvârșit o faptă nedemnă, iar condiția prejudiciului moral adus membrilor ordinului nu este îndeplinită.

În justificarea acestui punct de vedere invocă și poziția Curții Constituționale exprimată în decizia nr. 88/2009, care se referă exclusiv la fapte, ca temei al retragerii ordinului și nu pune semnul egalității între declarație și faptă și arată că faptele de vitejie din decembrie 1989 care au schimbat istoria României nu pot fi puse pe picior de inferioritate față de o declarație greșit tradusă, neînțeleasă de pârâți.

Reclamantul citează și considerentele Deciziei ICCJ nr. 3165/2012. Reclamantul arată că, având în vedere faptul că ordinul nu a fost retras de la zeci de persoane condamnate la pedepse privative de libertate, retragerea celui acordat reclamantului încalcă și principiul constituțional al nediscriminării.

I.2 Apărările formulate

I.2.1. Prin întâmpinare (filele 52-53, dosar fond), *pârâtul, Președintele României-Klaus Werner Iohannis, reprezentat prin Administrația Prezidențială* a solicitat respingerea acțiunii, ca neîntemeiată.

În apărare, pârâtul a învederat că, potrivit prevederilor art. 6 și art. 7 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 1511/2005, în urma activității desfășurate, Consiliul de onoare a adoptat o hotărâre motivată, pe care a transmis-o Cancelariei Ordinelor, cu propunere de retragere a decorației care a declanșat cercetarea/ verificarea. La rândul său, Cancelaria Ordinelor a luat act de hotărârea Consiliului de Onoare, înaintând Președintelui României proiectul decretului privind retragerea ordinului național.

După primirea propunerii de retragere, Președintele României a emis decretul, în temeiul prevederilor art.94 lit. a și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 51 lit. b și ale art. din Legea nr.29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale art. 17 lit. b, ale art. 18 și 19 din Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 11/1998 pentru reinstituirea Ordinului Național “Steaua României” republicată, cu modificările ulterioare.

Odată ce a fost publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 168 din 04.03.2016 decretul a intrat în circuitul civil, producând efecte juridice, pe cale de consecință nemaexistând temei legal în sensul solicitării reclamantului.

În drept, au fost invocate următoarele prevederi legale: Constituția României, Legea nr. 47/1994, rep., cu modificările și completările ulterioare, Noul C.P.C, Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale art. 17 lit. b, ale art. 18 și 19 din Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 11/1998 pentru reînstituirea Ordinului Național “Steaua României” republicată, cu modificările ulterioare.

În dovedirea apărărilor a arătat ca înțelege să se folosească de proba cu înscrisuri.

I.2.2. Pârâțul Primul-ministru al României - Dacian Julien Ciolos reprezentat prin Secretariatul General al Guvernului a depus întâmpinare, prin care a invocat excepția inadmisibilității cererii, pentru neîndeplinirea procedurii administrative prealabile cu Prim-ministrul Guvernului României, iar, pe fondul cauzei, a solicitat respingerea cererii, ca neîntemeiată.

În motivare a arătat, sub aspectul inadmisibilității invocate, că, întrucât în cauza dedusă judecății reclamantul nu menționează și nici nu depune la dosarul cauzei dovezi cu privire la efectuarea procedurii administrative prealabile cu pârâțul Prim-ministru al Guvernului României, prezenta cerere este inadmisibilă. Pe fondul cauzei, a arătat că decretul a cărui anulare se solicită a fost emis cu respectarea dispozițiilor constituționale și legale aplicabile, în considerarea Hotărârii Consiliului de onoare al Ordinului național Steaua României din 20 noiembrie 2013, criticile reclamantului fiind nefondate.

Decorarea nu constituie un drept, ci o vocație a persoanei, neavând o consacrare constituțională sau legală, neputându-se nici interpreta în sensul că drepturile, odată câștigate, nu mai pot fi pierdute.

Legiuitorul a dat, expres, în competența consiliilor de onoare - alcătuite din membri ai aceluiași ordin - judecarea faptelor dezonorante care aduc prejudicii morale membrilor ordinului” - art. 17 din OUG nr. 11/1998, republicată și art. 53 din Legea nr.29/2000, modificată și completată. Consiliul procedează la antrenarea unei răspunderi morale, urmărind protejarea membrilor ordinului respectiv de eventuale atingeri aduse onoarei și reputației acestora.

Pârâțul invocă cele statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 88/2009 și consideră că instanța nu poate să cenzureze aprecierea/calificarea moralității făcută unui membru al ordinului de către semenii săi, membri ai aceluiași ordin, în accepțiunea legii, membrii ordinului fiind singurii care au dreptul să-și apere demnitatea și statutul ce izvorăște din primirea acestei înalte distincții a Statului Român - Ordinul național Steaua României. Rolul Consiliului de Onoare pentru Ordinul Național Steaua României în procedura de retragere a decorațiilor, reglementată prin art. 51-59 din Legea nr.29/2000 și prin regulamentul aprobat prin HG nr. 1511/2005 este tocmai acela de a primi sesizările asupra faptelor socotite dezonorante ale persoanelor decorate cu medaliile corespunzătoare acestui ordin, pe care este competent să le analizeze, iar în urma acestei activități, să adopte o hotărâre motivată, pe care o transmite Cancelariei Ordinului, cu propunere de retragere a decorației sau de respingere a sesizării care a declanșat cercetarea/verificarea.

În ce privește natura juridică a hotărârii Consiliului de Onoare pentru Ordinul Național Steaua României, arată că aceasta nu este un act administrativ-jurisdicțional, așa încât nu pot fi primite argumentele reclamantului referitoare la „neregularitățile care au viciat procedura administrativă prealabilă”, sens în care invocă și considerentele Deciziei nr.

511/25.02.2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în Dosarul nr. 41/2/2014, care au dobândit autoritate de lucru judecat, în condițiile art. 430 alin.2 Cod proc.civ., așa încât aceste aspecte nu mai pot fi repuse în discuție prin invocarea excepției nulității absolute a hotărârii în prezenta cauză.

În speță, potrivit prevederilor art. 6 și art.7 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 1511/2005, în urma activității desfășurate, Consiliul de onoare a adoptat o hotărâre motivată, pe care a transmis-o Cancelariei Ordinului, cu propunere de retragere a decorației, care, la rândul său, a înaintat Președintelui României proiectul decretului privind retragerea ordinului național. Președintele României a emis decretul contestat, în baza și în executarea dispozițiilor legale indicate expres în preambulul actului, în conformitate cu competențele sale stabilite prin lege, cu respectarea cerințelor referitoare la forma sa și cu îndeplinirea condițiilor de oportunitate.

Este de necontestat posibilitatea Președintelui de apreciere atât asupra propunerilor ce i se fac, în condițiile legii, pentru conferirea unei decorații, cât și asupra motivelor cuprinse în propunerile de retragere a decorației - cum a reținut și Curtea Constituțională în Decizia nr. 88/2009 menționată în antecedentă.

Prin urmare, în calitatea sa de reprezentant al Statului Român, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de Constituție - în speță, cea reglementată de art. 94 lit.a), cât și în calitate de cap al Ordinului național Steaua României - art. 4 din OUG nr. 11/1998, republicată, Președintele este cel care ia decizia finală în privința retragerii decorației, apreciind asupra propunerii și a motivelor de retragere.

În contextul dispozițiilor legale menționate, pârâțul apreciază că instanța de contencios administrativ nu se poate pronunța nici asupra oportunității conferirii unei decorații și nici asupra oportunității retragerii acesteia; în caz contrar, s-ar încălca principiul separației și echilibrului puterilor în stat și instituția Președintelui României ar fi lipsită de substanța acestei atribuții constituționale, sens în care invocă Decizia nr. 5463/02.12.2009 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția contencios administrativ.

Prim-ministrul a contrasemnat decretul contestat, cu respectarea strictă a atribuțiilor și competențelor sale legale, potrivit dispozițiilor art. 100 alin.2 din Constituție, republicată, referitoare la necesitatea contrasemnării de către Prim-ministru a decretelor emise de Președinte în temeiul art. 94 lit. a) din Constituție.

Legiuitorul a prevăzut atribuția Președintelui României de a conferi, respectiv de a retrage decorații, în îndeplinirea acesteia Președintele dispunând de o putere discreționară, asigurată de instituția contrasemnării, sens în care invocă jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a instanței de contencios constituțional cu privire la principiul constituțional general al comportamentului loial, care derivă din prevederile art. 1 alin. 4 din Constituție și este garantat de alin. 5 al aceluiași articol constituțional.

1.2.3. Reclamantul a depus răspuns la întâmpinare (filele 85-87, dosar fond), prin care a solicitat, în esență, admiterea cererii astfel cum a fost formulată.

1.2.4. Consiliul de Onoare pentru Ordinul Național Steaua României reprezentat prin Președinte Costin Georgescu a formulat cerere de intervenție accesorie în favoarea pârâților (filele 102-105).

În fapt, în motivarea cererii de intervenție accesorie în favoarea pârâților, intervenientul

a arătat că interesul care justifică cererea de intervenție constă în aceea că, în conformitate cu art.52 și urm. din Legea nr.29/2000 cu modificările ulterioare, în baza căreia funcționează Consiliul de Onoare pentru Ordinul Național Steaua României, acesta are în competență judecarea faptelor dezonorante care aduc prejudicii morale membrilor ordinului. Adoptarea hotărârii care a fost avută în vedere la emiterea acestui Decret, conform art. 6 și 7 din Regulamentul din 29/11/2005 pentru organizarea și funcționarea consiliilor de onoare ale ordinelor naționale Steaua României, Serviciul Credincios și Pentru Merit, hotărâre care a fost și ea atacată de reclamant, justifică interesul său de a confirma legalitatea Decretului atacat.

Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr. 511/25.02.2016 a menținut soluția de respingere a acțiunii ca inadmisibilă și a clarificat natura juridică a Consiliului de Onoare și a activității sale.

Pe fondul cauzei, consideră că pretinsul „viciu procedural”, constând în refuzul ca reclamantul să fie asistat/reprezentat de avocat nu poate subzista. Natura juridică a Consiliului, de organ de anchetă prealabilă și modul reglementat al activității acestuia nu impun o asemenea cerință. Invitarea personală a reclamantului a fost un act de politețe din partea aceluia care îi erau la acea dată egali în Ordinul pe care îl purtau. Membrii Consiliului de Onoare se pot autosesiza din oficiu, situație ce nu poate crea o pretinsă incompatibilitate la emiterea actului.

Chiar din susținerile reclamantului rezultă că termenul folosit la Tușnad are, în limba română, echivalentul de putere protectoare ce se cerea a fi conferită Ungariei pe teritoriul statului unitar și suveran Român, fiind un violent atentat la atributele statului nostru. Acest caz nu este singular, la baza hotărârii Consiliului stând și alte afirmații publice cu caracter fals și denigrator la adresa Statului Român și a românilor, fapte dezonorante pentru purtătorul Înalțului Ordin Steaua României.

La baza Decretului contestat a stat nu numai hotărârea Consiliului, ci și marja de apreciere a Președintelui României, care a concluzionat că există reale și suficiente motive dezonorante, de natură să atragă retragerea Ordinului.

I.3. Primul ciclu procesual

I.3.1. Prin *sentința civilă nr. 3529715.11.2016, Curtea de Apel București Secția a VIII-a de Contencios Administrativ și Fiscal* a respins ca neîntemeiată acțiunea formulată de reclamantul Tokes Laszlo.

Împotriva acestei sentințe a formulat recurs reclamantul Tokes Laszlo.

I.3.2. Prin *Decizia civilă nr. 2840 712.05.2021, Înalta Curte de Casație de Justiție- Secția de Contencios Administrativ și Fiscal* a respins excepția nulității recursului; a admis recursul declarat de reclamant; a casat sentința atacată și a trimis cauza spre rejudecare aceleași instanțe.

I.4. Al doilea ciclu procesual

I.4.1. Cauza a fost înregistrată la data de 10.01.2022 pe rolul Secției a IX-a Contencios

Administrativ, sub nr. **162/2022**.

La data de 05.05.2022 pârâta Administrația Prezidențială, în calitate de reprezentantă a Președintelui României a invocat excepția inadmisibilității cererii de anulare a Decretului prezidențial nr. 290 din 04.03.2016, contrasemnat de Prim-ministru.

Prin *sentința nr. 1812 din 14 octombrie 2022 a Curții de Apel București — Secția a IX-a de Contencios Administrativ și Fiscal* s-a admis excepția inadmisibilității acțiunii și s-a respins cererea, ca inadmisibilă; s-a admis cererea de intervenție accesorie formulată de Consiliul de Onoare pentru Ordinul Național Steaua României.

Pentru a pronunța această soluție, această instanță a reținut, în esență, că, raportat la prevederile art. 126 alin. 6 teza I din Constituție și ale art. 5 alin. 1 lit. a) din Legea nr. 554 /2004 coroborat cu art. 2 alin. 1 lit. k) din Legea nr. 554 /2004 (*definiția actelor care privesc raporturile cu Parlamentul*), decretele Președintelui României sunt acte administrative care, ca regulă generală, pot fi supuse controlului de legalitate al instanțelor de contencios administrativ, atât timp cât nu sunt exceptate acestui control prin lege. Decretul 290/04.03.2016 intră în categoria actelor care privesc raporturile cu Parlamentul, care constituie obiectul excepției prevăzute la art. 5 alin. 1 lit. a) din Legea nr. 554 /2004.

A mai reținut prima instanță că nu pot fi reținute susținerile reclamantului, în sensul că prin decizia de casare nr. 2840/12.05.2021, Înalta Curte de Casație și Justiție a trimis cauza spre rejudecare, obligând instanța la soluționarea fondului, deoarece limitele rejudecării fondului se determină după cum casarea este totală sau parțială. În cazul casării totale, astfel cum este situația din prezenta cauză, pricina se rejudecă în întregime, iar judecarea fondului după casare se face după aceleași norme de procedură care se aplică la judecată înaintea instanței de fond, respectiv după regulile de judecată în primă instanță. Or, excepția inadmisibilității decurgând din natura actului contestat fiind o excepție absolută poate fi invocată în orice stare a procesului. Prin urmare, pârâta poate invoca excepția inadmisibilității acțiunii în situația casării sentinței și trimiterii cauzei spre rejudecare.

I.4.2. Calea de atac exercitată în cauză

Reclamantul **TOKES LASZLO** a formulat recurs împotriva sentinței de mai sus, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a hotărârii și în fond admiterea acțiunii, cu obligarea părților adverse la plata cheltuielilor de judecată.

I.4.3. Soluția instanței de recurs

Prin decizia nr. 2732/22 mai 2023, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul declarat de recurentul-reclamant **Tokes Laszlo** împotriva Sentinței civile nr. 1812 din 14 octombrie 2022 a Curții de Apel București — Secția a IX-a de Contencios Administrativ și Fiscal, a casat sentința atacată și a reținut cauza în vederea rejudecării fondului, obligând intimata - pârâta Administrația Prezidențială, în calitate de reprezentantă a Președintelui României, la plata sumei de 4.725 de lei, reprezentând cheltuieli de judecată în recurs, în favoarea recurentului — reclamant.

Pentru a pronunța această soluție, Înalta Curte a arătat că nu împărtășește concluzia la care a ajuns judecătorul fondului, în urma căreia a reținut că retragerea decorației unei persoane identificate, fără a avea legătură cu atribuții privind raporturile de natură politică cu Parlamentul, este sustrasă controlului judecătoresc pe calea contenciosului administrativ, fiind aplicabile dispozițiile art. 126 alin. (6) din Constituția României și ale

art. 5 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 554 /2004.

Analizând considerentele și dispozitivul Deciziei nr. 79/2022 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, față de precizarea recurentului-reclainant din cadrul dezbaterilor orale, în sensul că nu a solicitat alte probe față de cele deja administrate, Înalta Curte, în temeiul art. 497 din Codul de procedură civilă, a reținut cauza în vederea rejudecării fondului.

În temeiul art. 451 alin. 1 din Codul de procedură civilă, față de culpa procesuală prin căderea în pretenții a intimatei - pârâte Administrația Prezidențială, în calitate de reprezentantă a Președintelui României, partea care a invocat excepția inadmisibilității, a fost obligată aceasta la plata către recurentul-reclamant a sumei de 4.725 de lei, reprezentând cheltuieli de judecată în recurs, reprezentând onorariu de avocat în cuantum de 3500 lei conform chitanței nr. 639 din 03.04.2023 emise de cabinet de avocat Kincses Elod Gheza, 1175 lei cheltuieli de transport conform facturii fiscale nr. 136225 din 25.04.2023 și 100 lei taxă judiciară de timbru aferentă recursului.

II. Rejudecarea cauzei după casarea cu reținere

Argumente de fapt și de drept relevante

Reclamantului László Tökés i-a fost conferită decorația națională Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler prin **Decretul nr. 1864 /14.12.2009**, cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la Revoluția din Decembrie 1989, în semn de înaltă apreciere a curajului și demnității de care a dat dovadă, declanșând, prin exemplul personal, revolta istorică a poporului român împotriva dictaturii comuniste.

Ulterior, prin **Decretul nr. 290 /04.03.2016** emis de Președintele României, s-a dispus retragerea Ordinului Național Steaua României în grad de Cavaler, acordat prin Decretul nr. 1864 /14.12.2009, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 884/17.12.2009, domnului László Tökés.

Din preambulul actului administrativ contestat, rezultă că acesta a fost emis în temeiul disp. art. 94 lit. a și art. 100 din Constituția României republicată, ale art. 51 lit. b și ale art. 52 din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale art. 17 lit. b, ale art. 18 și 19 din OUG nr. 11/1998 pentru reinstituirea Ordinului Național Steaua României republicată, precum și ale Legii nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, având în vedere Hotărârea Consiliului de Onoare al Ordinului Național Steaua României din 20 noiembrie 2013.

Pe calea prezentului demers judiciar, reclamantul solicită anularea Decretului nr. 290 /04.03.2016 contrasemnat de Primul-ministru, publicat în M. Of., Partea I-a nr. 168 din 04.03.2016.

Criticile de nelegalitate invocate de reclamant sunt nefondate, după cum urmează:

II.1 O primă critică a vizat excepția nulității absolute a hotărârii Consiliului de Onoare din 20 noiembrie 2013, act premergător emiterii decretului prezidențial atacat cu privire la care reclamantul a arătat că a fost dată cu încălcarea dreptului său constituțional

și procedural la apărare.

Potrivit art. 17 lit. b, ale art. 18 și 19 din OUG nr. 11 /1998 pentru reinstituirea Ordinului Național Steaua României

Articolul 17

Lit. b1: Calitatea de membru al Ordinului Național Steaua României se poate pierde în următoarele situații: (...) b) pentru fapte incompatibile cu calitatea de membru al ordinului, altele decât cele prevăzute la lit. a), care aduc prejudicii morale membrilor ordinului.

Articolul 18

Pentru judecarea faptelor incompatibile cu calitatea de membru al ordinului, care aduc prejudicii morale membrilor ordinului, se constituie un consiliu de onoare format din 7 membri.

Articolul 19

Retragerea ordinelor se face de către Președintele României prin decret, la propunerea Cancelariei ordinelor, în baza hotărârii Consiliului de onoare”.

După cum rezultă din interpretarea textelor de mai sus, Consiliul de Onoare este un organism constituit ad-hoc pentru „judecarea faptelor incompatibile cu calitatea de membru al ordinului, care aduc prejudicii morale membrilor ordinului”.

Prin urmare, acest Consiliu de Onoare nu este un veritabil organism administrativ-jurisdicțional, ci unul cu un rol de cenzură morală.

De altfel, acest aspect a fost tranșat cu titlu de autoritate de lucru judecat, dat fiind că, distinct de prezentul litigiu, anularea Hotărârii Consiliului de Onoare din 20 noiembrie 2013 a format obiectul dosarului nr. 41/2/2014, finalizat prin Decizia nr.511/25.02.2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în dosarul nr.41/2/2014, prin care se stabilește că: „activitatea Consiliilor de onoare la care se referă Legea nr.29/2000 și Regulamentul aprobat prin HG nr.1511/2005 nu reprezintă o activitate de jurisdicție specială, în sensul prevederilor art. 2 alin. 1 lit. e) din Legea nr. 554/2004 și, pe cale de consecință, nici actele adoptate în urma activității respective nu au natura juridică a unui act administrativ-jurisdicțional, în sensul art. 2 alin. 2 lit. d) din aceeași lege”.

Totodată, instanța de recurs a statuat că: „Hotărârea din 20 noiembrie 2013 nu are natura juidică a unui act administrativ jurisdicțional și nici pe aceea a unui act administrativ tipic, ci constituie o operațiune administrativă în sensul Legii nr. 554/2004. care urma să stea la baza emiterii decretului prezidențial (...)”.

Prin urmare, aceste aspecte nu mai pot fi repuse în discuție în prezentul litigiu, iar această calificare este importantă inclusiv din perspectiva criticilor referitoare la încălcarea dreptului la apărare dezvoltate în prezentul litigiu.

Astfel, dată fiind natura acestei proceduri și a organismului în fața căruia se desfășoară, Înalta Curte nu poate reține că acesteia i-ar fi aplicabile întocmai, așa cum susține reclamantul, garanțiile art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, respectiv dreptul la apărare.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului oferă numeroase exemple în acest sens. Spre exemplu, Curtea Europeană a decis că art. 6 nu se aplică în cazul rapoartelor unei misiuni de anchetă care are scopul să stabilească și să consemneze fapte care ar

putea servi ulterior ca bază pentru acțiunile altor autorități competente — de urmărire penală, statutare, disciplinare sau chiar legislative (chiar dacă aceste rapoarte ar putea să fi afectat reputația persoanelor vizate) (Fayed împotriva Regatului Unit, pct. 61). De asemenea, o procedură disciplinară care nu afectează în mod direct dreptul de a continua exercitarea unei profesii, întrucât aceasta ar presupune instituirea unei alte proceduri, nu este „determinantă” pentru un drept cu caracter civil în sensul art. 6 [Marušić împotriva Croației (dec.), pct. 74-75]. În plus, o procedură legată de plagiat desfașurată împotriva autorului unei cărți nu este direct determinantă pentru dreptul civil al autorului de a se bucura de o bună reputație în sensul art. 6 (pct. 72 și 73). Aceeași situație se produce atunci când unei persoane nu îi este recunoscută de legislația națională decât speranța că îi va fi acordat un drept, acordarea acestuia depinzând de o decizie a autorităților complet discreționară și nemotivată [Masson și Van Zon împotriva Țărilor de Jos, pct. 49-51; Roche împotriva Regatului Unit (MC), pct. 122-125; Ankarcona împotriva Suediei (dec.)].

Înalta Curte constată că situația din prezenta speță este similară, rolul Consiliului de Onoare fiind doar acela de a servi drept bază pentru *propunerea Cancelariei ordinelor* de retragere a Ordinului, propunere asupra căreia Președintele României are în continuare o marjă de apreciere largă, putând să o accepte sau să o respingă. Așa cum rezultă și din Decizia nr.88/2009 a Curții Constituționale: „Este evident că propunerea care îi este prezentată Președintelui nu îl obligă pe acesta și nici nu îl oprește să facă propriile sale aprecieri”.

Tot astfel, nu se poate susține în mod cert că în cadrul procedurii derulate în fața Consiliului de Onoare, un organism cu rol de cenzură morală, reclamantul avea un drept civil protejat de lege (cum ar fi dreptul de nu i se retrage Ordinul).

De altfel, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului admite că în procedurile administrative este posibil ca nu toate garanțiile art. 6 din Convenție să fie respectate, fiind însă obligatoriu ca, în acest caz, decizia administrativă să fie supusă cenzurii unei instanțe independente, cu plenitudine de competență, care să asigure toate garanțiile procedurale ale dreptului la un proces echitabil, inclusiv sub aspectul dreptului la apărare. (cauza A. Menarini Diagnostics S.R.L. c. Italie, cererea 43509/08). La punctul 59 din Hotărârea A. Menarini Diagnostics împotriva Italiei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat că respectarea articolului 6 din CEDO presupune ca decizia unei autorități administrative care nu îndeplinește ea însăși condițiile prevăzute la articolul 6 paragraful 1 din CEDO să facă obiectul controlului ulterior al unui organ judiciar investit cu competență de fond. Printre caracteristicile unui astfel de organ se numără posibilitatea de a reforma sub toate aspectele, atât de fapt, cât și de drept, decizia atacată, pronunțată de organul inferior. Organul judiciar trebuie să aibă în special competența de a examina toate problemele de fapt și de drept pertinente pentru litigiul cu care este sesizat.

În lumina acestui standard, pentru respectarea standardului impus de instanța europeană, era necesar și suficient ca reclamantul să aibă posibilitatea de a se adresa justiției pentru apărarea drepturilor și a intereselor lor legitime, iar dreptul la apărare să fie pe deplin respectat în fața instanței, inclusiv prin posibilitatea instanței de a analiza cauza sub toate aspectele.

Or, Înalta Curte reține că reclamantul a fost asistat de avocat pe toată durata procedurilor judiciare derulate în fața instanțelor naționale, în cele două cicluri procesuale din prezentul

dosar, precum și în cele care au vizat anularea Hotărârii Consiliului de Onoare din 20 noiembrie 2013 (dosarul nr.41/2/2014, finalizat prin Decizia nr.511/25.02.2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție) și a avut posibilitatea de a prezenta în mod repetat toate apărările sale, inclusiv în fața instanței supreme. Reclamantul nu a susținut că ar fi avut alte argumente sau documente de prezentat în fața Consiliului decât cele prezentate în fața instanței și nu a arătat o vătămare concretă a neasistării sale de către avocat.

Înalta Curte constată că, în esență, argumentele dezvoltate de reclamant au fost legate de o pretinsă greșeală de traducere a discursului său, un aspect pe care îl putea la fel de bine prezenta fără o apărare calificată. De altfel, Consiliului de Onoare i-a fost prezentat acest argument de către reclamant, neexistând vreun indiciu că asistarea sa de către avocat ar fi făcut ca apărarea sa, bazată pe același unic argument, ar fi fost mai eficientă.

În lumina acestor considerații, reținând că dreptul la apărare a fost pe deplin garantat în fața instanțelor care au cercetat cauza reclamantului, care nu a invocat vreo critică sub acest aspect, Înalta Curte concluzionează că neasistarea reclamantului de către avocat în fața Consiliului de Onoare din 20 noiembrie 2013 nu poate avea semnificația încălcării dreptului la apărare garantat de art. 6 din [Convenția Europeană a Drepturilor Omului], garanțiile acestui text nefiind aplicabile acestei proceduri.

Împrejurarea că prin decizia Comisiei Permanente a Uniunii Naționale a Barourilor din România din 25 octombrie 2013, comunicată președintelui Consiliului de onoare la 30 octombrie 2013 s-a precizat că, în temeiul prev. art. 3, alin. (1), lit. e) din Legea de organizare a avocaturii nr. 51/1995, consolidată cu OUG nr. 10/2011, poate să fie reprezentat/asistat de avocat în fața Consiliului de Onoare al Ordinului Național „Steaua României” nu poate avea semnificația că o procedură derulată în fața Consiliului în absența avocatului este nulă, în condițiile în care dreptul la apărare al reclamantului a fost pe deplin garantat pe toată durata procedurilor judiciare.

În ceea ce privește încălcarea dreptului la apărare constând în faptul că nu i-au comunicat probele scrise folosite în cauză, în ciuda faptului că la 30 octombrie 2013 a solicitat această comunicare, Înalta Curte reține că procedura derulată în fața Consiliului nu are caracterul unei proceduri civile căreia să îi fie aplicabile regulile privind comunicarea înscrisurilor, aceasta fiind o procedură bazată pe criterii de onorabilitate a celor implicați, cel aflat în fața acestui Consiliu având posibilitatea de a își prezenta punctul de vedere, dar după reguli proprii, nu după cele ale unui proces civil, aspect justificabil tocmai prin aceea că în fața Consiliului nu se derulează o veritabilă judecată civilă, ci una morală.

II.2. În lumina principiilor mai sus analizate, Înalta Curte reține ca fiind nefondate și criticile referitoare la faptul că politicienii pesediști care s-au antepronunțat în cauză, solicitând în scris retragerea decorației (Ecatarina Andronescu și Gabriela Firea) au participat la votarea hotărârii, deși aveau obligația legală de a se abține, potrivit art. 42, pct. 1 din Codul de procedură civilă.

Așa cum s-a arătat mai sus, în fața Consiliului nu a avut loc un proces civil, astfel încât art. 42 pct. 1 din Codul de procedură civilă nu poate fi considerat ca fiind aplicabil în cauză.

De altfel, nu există în Legea nr. 29/2000R sau în OUG nr. 11/1998 un text care să interzică celor care propun retragerea Ordinului să voteze ulterior în acest sens, o astfel de

autosesizare fiind perfect compatibilă cu procedura administrativă derulată în conformitate cu legea.

II.3. Cu privire la fondul cauzei, reclamantul a arătat că decretul atacat reprezintă și o încălcare a prevederilor constituționale (art. 1, alin. 3), care garantează respectarea idealurilor Revoluției din decembrie 1989.

Sușține reclamantul că propunerea sa orală, expusă la 27 iulie 2013, la Universitatea de vară de la Tușnad, în prezența prim ministrului ungar, Viktor Orban, a fost greșit tradusă în limba română. Propunerile de retragere a decorației pornesc de la premiza greșită că reclamantul a solicitat „înstituire a unui protectorat maghiar asupra Transilvaniei”, aspect inexact. În realitate, ideea exprimată a fost ca România și Ungaria, după exemplul Italiei și Austriei, să-și aroge împreună, statutul de puteri garante asupra Transilvaniei („vedhatalmi status”- ved=protejează, hatalom = putere — în limbajul juridic român se folosește noțiunea de putere garantă). Reclamantul a menționat că s-a inspirat din statutul realizat în comun de Italia și Austria, care a condus la autonomia teritorială din Tirolul de Sud, având în vedere ca cele două guverne, de comun acord, să aibă acest rol de putere garantă și să acționeze împreună la găsirea unei soluții reciproc acceptabile pentru crearea autonomiei teritoriale.

Reclamantul a mai arătat că nu contestă, a pledat și pledează pentru acordarea autonomiei teritoriale a ținutului secuiesc, însă arată că într-o țară democratică ai dreptul să pledezi pentru modificarea legii fundamentale, așa cum o fac și cei ce se pronunță pentru reinstaurarea monarhiei.

Reclamantul invocă în esență libera exprimare ocrotită de Constituția României, prin art. 30 și garantată de art.10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, din a cărei jurisprudență invocă cauza Handyside c/Royaume-Uni și cauza Feldek contra Slovaciei.

Art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului statuează că: *„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei, fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supuna societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare. 2. Exercițarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi suspendată unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apararea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”*.

În cauza Handyside c/Royaume-Uni, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că: *„libertatea de exprimare, consacrată în paragraf. 1 al art. 10, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una din condițiile primordiale ale progresului ei”*. Totodată libertatea de exprimare privește nu numai „informațiile” sau „ideile” apreciate favorabil sau considerate ca inofensive sau indiferente, dar și pe cele care contrariază, șochează sau neliniștesc; aceasta este o exigență a pluralismului, a toleranței și a spiritului de deschidere într-o societate democratică. Instanța europeană a

arătat „*importanța crucială a libertății de exprimare, ca una dintre condițiile prealabile ale unei bune funcționări a democrației*”.

În jurisprudența sa în aplicarea acestui text, Curtea Europeană a Drepturilor Omului examinează dacă ingerința a fost „*prevăzută de lege*” și dacă „*urmărea să protejeze unul dintre scopurile legitime*” în sensul art. 10 al doilea paragraf și, în cele din urmă, dacă această ingerință a fost „*necesară într-o societate democratică*”, chestiune decisivă, în majoritatea cauzelor, în soluționarea cauzei de către Curte.

Pentru a concluziona cu privire la respectarea standardelor dezvoltate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în materia libertății de exprimare (art.10 C.E.D.O.), Înalta Curte reține că, potrivit jurisprudenței instanței europene, *ingerințele* în libertatea de exprimare pot lua forma unei game largi de măsuri care se manifestă în general în contextul unei „*formalități, condiții, restricții sau sancțiuni*” [Wille împotriva Liechtensteinului (MC), pct. 43].

Înalta Curte notează că, deși poate fi apreciată ca o ingerință în libertatea de exprimare, retragerea Ordinului Național Steaua României, având îndeosebi caracterul unei sancțiuni morale, se deosebește esențial de măsura analizată de Curte în cauzele invocate de reclamant, respectiv cauza Handyside c/Royaume- Uni (condamnare penală) și cauza Feldek contra Slovaciei (hotărâre prin care un discurs este catalogat ca defăimător și obligația de publicare în diferite jurnale a hotărârii), dar și, în general, de măsurile frecvent analizate în jurisprudența instanței europene (condamnări penale, sancțiuni pecuniare sau disciplinare, interzicerea publicării, respingerea cererii de acordare a unei frecvențe de emisie, decizia prin care se stabilește caracterul defăimător al declarației și publicarea acestei decizii etc.).

Este, de asemenea, de necontestat în cauză, că **ingerința era prevăzută de lege**, decretul atacat având ca temei art. 52 din Legea nr. 29/2000R, respectiv art.17 lit.b) OUG nr. 11/1998 care prevăd: „*calitatea de membru al unui ordin se poate pierde în următoarele situații: b) pentru fapte dezonorante, altele decât cele prevăzute la lit. a), care aduc prejudicii morale membrilor ordinului*”.

În sfârșit, retragerea Ordinului răspunde unui **scop legitim**, respectiv respectarea standardelor de moralitate pentru membrii Ordinului. Totodată, în raport de natura discursului care a cauzat retragerea Ordinului, unul din scopurile legitime urmărite poate fi considerat a fi și cel al „*protejării integrității teritoriale*” în fața așa-numitelor discursuri „*separatiste*”. Legitimitatea unui astfel de scop a fost analizată de Curte în cauza Sürek și Özdemir împotriva Turciei (MC), pct. 50].

În ceea ce privește **testul necesității ingerinței într-o societate democratică**, Înalta Curte reține că principiile generale care permit aprecierea necesității unei ingerințe anumite în exercitarea libertății de exprimare, reafirmate în mod repetat de Curte începând cu hotărârea Handyside împotriva Regatului Unit, sunt rezumate în hotărârea Stoll împotriva Elveției (MC) (pct. 101) și reamintite în hotărârile Morice împotriva Franței (MC) (pct. 124) și Pentikäinen împotriva Finlandei (MC) (pct. 87).

Curtea Europeană a dezvoltat în jurisprudența sa noțiunea autonomă de „**proporționalitate a unei ingerințe cu scopul legitim urmărit**”, care se determină având în vedere cauza în ansamblu, urmând criteriile dezvoltate în jurisprudența Curții și utilizând

diverse principii și instrumente de interpretare.

Astfel, cu privire la existența unei nevoi sociale imperioase, instanța europeană a arătat în mod repetat că o nevoie socială imperioasă nu este sinonimă cu „indispensabilă”, dar nici nu are flexibilitatea unor termeni precum „admisibilă”, „normală”, „utilă”, „rezonabilă” sau „oportună” [Gorzelik și alții împotriva Poloniei (MC), pct. 95; Barthold împotriva Germaniei, pct. 55; Sunday Times împotriva Regatului Unit (nr. 1), pct. 59]. Deși statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a hotărî dacă există o astfel de nevoie, atunci când este vorba despre libertatea presei, această marjă de apreciere este, în principiu, mai restrânsă (Dammann împotriva Elveției, pct. 51). Astfel, deși recunoaște marja de apreciere a statelor pentru a hotărî dacă există o astfel de nevoie, Curtea poate să respingă argumentele invocate în această privință (a se vedea, de exemplu, Eerikäinen și alții împotriva Finlandei, pct. 71; Fâber împotriva Ungariei, pct. 45). Curtea nu se pronunță întotdeauna explicit, în concluziile sale, cu privire la existența unei nevoi sociale imperioase, ci se referă la caracterul relevant și suficient al motivelor prezentate de autoritățile naționale, precum și la marja de apreciere a statului pentru a hotărî, implicit, dacă există o astfel de nevoie [de exemplu, Janowski împotriva Poloniei (MC), pct. 31 și 35; Bladet Tromsø și Stensaas împotriva Norvegiei (MC), pct. 58 și 73].

Aprecierea *naturii și gravității sancțiunilor* joacă un rol important în analiza Curții. Astfel, Curtea, examinând proporționalitatea, a acordat importanță, faptului că instanța națională a optat pentru măsura cea mai puțin restrictivă dintre mai multe măsuri posibile [Axel Springer SE și RTL Television GmbH împotriva Germaniei, pct. 56; Perinçek împotriva Elveției (MC), pct. 273; Tagiyev și Huseynov împotriva Azerbaidjanului, pct. 49] sau a redus la minim ingerința în drepturile reclamantei limitând sfera de aplicare a restrângerii [Mouvement raélien suisse împotriva Elveției (MC), pct. 75].

La fel de importantă este *cerința cu privire la motive relevante și suficiente*. Curtea a considerat, în multe cauze, că lipsa unei motivări relevante și suficiente a instanțelor naționale sau neluarea în considerare a normelor aplicabile pentru a justifica ingerința în cauză implică o încălcare a art. 10 (a se vedea, printre multe altele, Uj împotriva Ungariei, pct. 25-26; Sapan împotriva Turciei, pct. 35-41; Gözel și Özer împotriva Turciei, pct. 58; Scharsach și News Verlagsgesellschaft împotriva Austriei, pct. 46; Cheltsova împotriva Rusiei, pct. 100; Mariya Alekhina și altele împotriva Rusiei, pct. 264).

În ceea ce privește *cazul particular al discursului politic*, Curtea a declarat în repetate rânduri că art. 10 § 2 din Convenție lasă puțin loc pentru restricții privind libertatea de exprimare în domeniul discursului și dezbaterii cu caracter politic (Brasilier împotriva Franței, pct. 41) sau cel al chestiunilor de interes general [Sürek împotriva Turciei (nr. 1) (MC), pct. 61; Lindon, Otchakovsky-Laurens și July împotriva Franței (MC), pct. 46; Wingrove împotriva Regatului Unit, pct. 58]. În cauza Feldek contra Slovaciei, citată de reclamant, CEDO a statuat că: „*Faptul de a favoriza libera dezbatere politică este o caracteristică esențială a unei societăți democratice, astfel că doar considerații puternice pot justifica restrângerea discursului cu caracter politic*” (...). Libertatea de exprimare este deosebit de valoroasă pentru partidele politice și membrii lor activi, iar ingerințele în libertatea de exprimare a unui politician, în special atunci când acesta este membru al unui partid de opoziție, impun Curții să exercite un control dintre cele mai stricte. Limitele

criticii admisibile sunt mai largi în privința unui guvern decât a unei simple persoane sau chiar a unui politician (Faruk Temel împotriva Turciei, pct. 55; Incal împotriva Turciei, pct. 54; Han împotriva Turciei, pct. 29; Yalçiner împotriva Turciei, pct. 43). 509. Potrivit Curții, într-o societate democratică bazată pe preeminența dreptului, ideile politice care contestă ordinea consacrată și a căror realizare este apărată prin mijloace pașnice trebuie să aibă o posibilitate convenabilă de a se exprima (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası împotriva Turciei, pct. 70).

Criteriile controlului exercitat cu privire la justificarea unei ingerințe utilizate de Curte sunt: contribuția la o dezbatere de interes general, natura și conținutul discursului și impactul potențial al acestuia, analiza textului făcându-se în context. În cauza Zana împotriva Turciei, Curtea a subliniat două criterii referitoare la noțiunea de impact potențial al discursului în litigiu: pe de o parte, rolul și funcția autorului discursului, iar pe de altă parte, situația în ceea ce privește contextul societal în raport cu obiectul discursului (pct. 49-50; a se vedea, de asemenea, Yalçiner împotriva Turciei, pct. 46-49).

Aplicând în concret aceste principii la cauza de față, Înalta Curte notează că prezenta măsură nu are ca obiect o interdicție de publicare sau o limitare a dreptului la cuvânt, ori o sancțiune penală sau pecuniară, ci vizează retragerea Ordinului național Steaua României care, potrivit Regulamentului din 25 iunie 1998 (Ordinului național Steaua României), publicat în Monitorul Oficial nr. 271 din 14 iunie 1999, „*este cea mai înaltă decorație a României*” și „*se acordă atât cetățenilor români, cât și celor străini, pentru a recompensa serviciile excepționale, civile sau militare, aduse statului și poporului român, pe timp de pace sau de război*”.

În înțelesul OUG 11/1998, „*serviciile excepționale, civile sau militare privesc fapte de concepție, organizare și coordonare, astfel: a) realizări de mare importanță în apărarea intereselor supreme ale statului român, independență, suveranitate, unitate și integritate teritorială;*”.

Prin urmare, reclamantul nu a fost privat de dreptul de a își promova discursul politic prin care susține autonomia ținutului secuiesc, nu a fost sancționat civil, contravențional sau penal pentru acest discurs și nici nu a suferit un prejudiciu pecuniar. Pe de altă parte, atribuirea *Ordinului național Steaua României* poartă cu sine responsabilitatea respectării codului de onoare impus membrilor acestora, *apărarea intereselor supreme ale statului român: independență, suveranitate, unitate și integritate teritorială* fiind una din valorile fundamentale ale acestui cod de onoare.

Înalta Curte notează că reclamantul a avut previzibilitatea acceptării acestui Cod de morală în momentul acceptării *Ordinului național Steaua României*.

Or, dacă o sancțiune civilă, contravențională sau penală a reclamantului pentru discursul său politic sau interdicția de a susține sau publica acest discurs ar fi putut apărea ca o măsură ce nu este necesară într-o societate democratică, nu s-ar putea susține că un stat, în speță cel român, nu prezervă ca atribut al suveranității sale o marjă largă de apreciere în conferirea, respectiv menținerea celei mai înalte decorații a sa doar acelor cetățeni care manifestă atașament pentru valorile care reprezintă însuși fundamentul acordării acestei distincții, respectiv apărarea intereselor supreme ale statului român. independență, suveranitate, unitate și integritate teritorială.

În general, Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că este esența democrației să permită propunerea și discutarea unor proiecte politice diverse, chiar și a celor care pun sub semnul întrebării actualul mod de organizare a unui stat, cu condiția ca acestea să nu aibă scopul de a aduce atingere democrației în sine (Partidul Socialist și alții împotriva Turciei, pct. 47).

Înalta Curte, evaluând proporționalitatea și din această perspectivă, reține că dacă o societate democratică acceptă în general discutarea unor proiecte politice diverse, chiar și a celor care pun sub semnul întrebării actualul mod de organizare a unui stat, cerința de proporționalitate nu poate merge până la a impune unui stat să mențină acordarea celei mai înalte distincții a sa unei persoane care pune sub semnul îndoielii una din valorile fundamentale consacrate prin Constituția sa, în speță *unitatea și integritatea teritorială*.

Înalta Curte reține în sensul argumentației sale și cele statuate în jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr.88/2009), în susținerea marjei largi de apreciere a Președintelui României în astfel de situații de retragere a Ordinului: „*Decorarea, ca urmare a unor merite deosebite și a întrunirii diverselor condiții prevăzute de legea specială, nu constituie un drept, ci o vocație a persoanei, neavând o consacrare legală, și cu atât mai puțin constituțională. În niciun caz nu se poate aplica teoria potrivit căreia drepturile, odată câștigate, nu mai pot fi pierdute.*

(...) Curtea Constituțională consideră că retragerea unei decorații poate avea loc, pe de o parte, pentru fapte dezonorante anterioare decorării doar în măsura în care, din diferite motive, acestea nu au putut fi cunoscute la data acordării decorației și, pe de altă parte, pentru fapte dezonorante ulterioare, incompatibile cu calitatea de membru al ordinului, dar numai cu luarea în considerare a stabilirii unui just raport de proporționalitate între faptele care au determinat acordarea unui ordin și cele care an stat la baza propunerii de retragere a decorației. Sub acest aspect, aprecierea între meritele care au determinat acordarea unei decorații și faptele reținute pentru retragerea acesteia presupune un act de mare responsabilitate, de dreaptă judecată din partea celor investiți să se pronunțe asupra celui din urmă caz și, în final, din partea Președintelui României. Potrivit prevederilor legale, atât conferirea, cât și retragerea decorațiilor se fac prin decret de către Președintele României, la propunerea unor autorități stabilite prin lege. Este evident că propunerea care îi este prezentată Președintelui nu îl obligă pe acesta și nici nu îl oprește să facă propriile sale aprecieri. **Președintele are o largă posibilitate de apreciere atât asupra propunerilor ce i se fac, în condițiile legii, pentru conferirea unei decorații, cât și asupra motivelor cuprinse în propunerile de retragere a decorației.** În acest context, ținând seama de natura faptelor pentru care, odată săvârșite, o decorație ar putea fi retrasă, există posibilitatea ca o decorație ce a fost conferită de un anumit șef de stat să poată fi retrasă de șeful de stat următor, întrucât și unul și celălalt ar acționa în cadrul aceluiași statut constituțional, în considerarea calității de șef al statului”.

În ceea ce privește criteriul de proporționalitate invocat de reclamant, între motivele care au justificat acordarea și cele care au justificat retragerea, Înalta Curte reține că nici dispozițiile naționale și nici cele europene nu prevăd vreo astfel de cerință. Criteriul proporționalității dezvoltat în jurisprudența C.E.D.O. și în cea a Curții Constituționale

vizează raportul între ingerință și scopul legitim urmărit, iar nu neapărat proporționalitatea între motivele care au justificat acordarea Ordinului și cele care au condus la retragerea sa.

Este artificială și lipsită de fundament legal distincția pe care reclamantul o face între fapte și declarații, fiind evident că și declarațiile pot constitui fapte care să justifice retragerea Ordinului în sensul art. 17 lit. b) Legea nr. 29/2000R și OUG nr. 11/1998, termenul „fapte” având mai degrabă sensul de „manifestări”, care include atât manifestările în plan verbal sau în scris, cât și orice alt tip de manifestare. De asemenea, nu există un criteriu legal care să justifice o ierarhie în sensul că declarațiile sunt mai puțin grave decât faptele de natura celor care au justificat acordarea Ordinului.

În ceea ce privește pretinsa încălcare a art. 1, alin. (3) din Constituție, respectiv a obligației constituționale de respectare și garantare a idealurilor Revoluției din decembrie 1989, Înalta Curte reține că același text constituțional, la alineatul 1, prevede că „**România este stat național, suveran și independent, uнитар și indivizibil**”.

Prin urmare, atât motivele care au justificat acordarea, cât și cele care au justificat retragerea Ordinului își găsesc fundamentul în respectarea unor valori fundamentale, pe de o parte respectarea și garantarea idealurilor Revoluției din decembrie 1989, iar pe de alta caracterul unitar și indivizibil al statului.

Or, punerea în balanță a ocrotirii celor două valori în acordarea, respectiv retragerea celei mai înalte distincții a statului ține de marja de apreciere a Președintelui României, recunoscută prin Decizia nr. 88/2009 a Curții Constituționale, instanța de contencios administrativ neavând un control de oportunitate asupra acordării/retragerii acestei distincții, ci doar unul de legalitate.

Aceeași distincție dintre oportunitate și legalitate împiedică instanța supremă să se pronunțe asupra nuanțelor discursului politic al reclamantului, care a invocat inclusiv o eroare de traducere, fără a nega însă că este un promotor al ideii de autonomie a ținutului secuiesc. Fără a specula asupra sensului exact al discursului sau asupra diferitelor concepte între care reclamantul face distincție (protectorat, autonomie teritorială, statut asimilat Regiunii Tirol etc.), Înalta Curte reține că, deși contestă traducerea discursului de la Tușnad, reclamantul nu neagă susținerea, în mesajul său politic folosit în ocazii repetate și redatat în diferite modalități, a autonomiei ținutului secuiesc, ceea ce a constituit în esență baza factuală care a condus la retragerea Ordinului.

Decizia ÎCCJ nr. 3165/2012, invocată de reclamant în susținerea argumentației sale nu prevede nici ea posibilitatea instanței de contencios administrativ de a cenzura oportunitatea retragerii Ordinului. Potrivit considerentelor acestei Decizii de speță: „*Așa cum s-a reținut și în jurisprudența Curții Constituționale, în exercitarea acestei atribuții, Președintele României dispune de o largă marjă de apreciere asupra propunerilor ce i se fac (Decizia nr. 88/2009). Aceasta nu înseamnă însă că dreptul de apreciere este nelimitat, pentru că legea prevede expres atât motivele care se pot solda cu retragerea decorației, cât și procedura administrativă care trebuie urmată*”.

De altfel, în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția contencios administrativ, care se impune a fi reținută dat fiind rolul constituțional al instanței supreme în unificarea jurisprudenței, recunoscut și de C.E.D.O. în cauza Beian împotriva României, cu referire de această dată la puterea executivă, s-a reținut că: „*Puterea discreționară se*

exercită în oportunitate, lăsând autorităţii publice posibilitatea de a alege între mai multe decizii, măsuri sau soluţii, conforme din punct de vedere al legalităţii şi care sunt supuse controlului judecătoresc numai în cazul unei erori manifeste de apreciere” (Decizia nr. 5463/02.12.2009 pronunţată în Dosarul nr.5570/2/2008).

De fapt, tocmai din perspectiva acestei marje de apreciere este reglementată instituţia contrasemnării, în jurisprudenţa Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie reţinându-se că: *„raţiunea obligaţiei de a se contrasemna aceste decrete de către Prim-ministru constă tocmai în exercitarea unui control parlamentar indirect ce ţine de principiul democraţiei constituţionale instituit prin art. 1 alin. 4 din Constituţie, republicata. (...) Contrasemnarea este contrapartida la statutul politic al Preşedintelui, care nu răspunde politic în faţa Parlamentului”.*

Prin urmare, odată stabilit faptul că motivul retragerii Ordinului se încadrează în cele prevăzute de lege, iar procedura administrativă a fost corect urmată, Înalta Curte nu poate intra în marja de apreciere a Preşedintelui României, fiindcă s-ar încălca principiul separaţiei puterilor în stat.

Art. 2 alin.1 lit.n) din Legea 554/2004 defineşte *excesul de putere* ca fiind *exercitarea dreptului de apreciere al autorităţilor publice prin încălcarea limitelor competenţei prevăzute de lege sau prin încălcarea drepturilor şi libertăţilor cetăţenilor.*

Or, din cele mai sus arătate rezultă că Preşedintele României a acţionat în limitele competenţei şi marjei de apreciere prevăzute de lege, procedura administrativă, căreia nu îi erau aplicabile garanţiile art. 6 C.E.D.O. a fost corect urmată, iar retragerea Ordinului Steaua României nu poate fi considerată o ingerinţă nejustificată în libertatea de exprimare a reclamantului.

Prin urmare, motivele de nelegalitate invocate sunt nefondate, acţiunea urmând a fi respinsă.

III. Cererea de acordare a cheltuielilor de judecată formulată de pârâta Administraţia Prezidenţială în calitate de reprezentantă a Preşedintelui României Klaus Werner Johannis urmează a fi respinsă, ca nefondată.

Astfel, **prin decizia nr. 2732/22 mai 2023**, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a admis recursul declarat de recurentul-reclamant **Tokes Laszlo** împotriva Sentinţei civile nr. 1812 din 14 octombrie 2022 a Curţii de Apel Bucureşti — Secţia a IX-a de Contencios Administrativ şi Fiscal, a casat sentinţa atacată şi a reţinut cauza în vederea rejudecării fondului, obligând intimata - pârâtă Administraţia Prezidenţială, în calitate de reprezentantă a Preşedintelui României, la plata sumei de 4.725 de lei, reprezentând cheltuieli de judecată în recurs, în favoarea recurentului — reclamant.

În temeiul art. 451 alin. 1 din Codul de procedură civilă, faţă de culpa procesuală prin căderea în pretenţii a intimătei - pârâte Administraţia Prezidenţială, în calitate de reprezentantă a Preşedintelui României, partea care a invocat excepţia inadmisibilităţii, a fost obligată aceasta la plata către recurentul-reclamant a sumei de 4.725 de lei, reprezentând cheltuieli de judecată în recurs, reprezentând onorariu de avocat în quantum de 3500 lei conform chitanţei nr. 639 din 03.04.2023 emise de cabinet de avocat Kincses Elod Gheza, 1175 lei cheltuieli de transport conform facturii fiscale nr. 136225 din 25.04.2023 şi 100 lei taxă judiciară de timbru aferentă recursului.

Or, aceste cheltuieli au fost efectuate în legătură cu prima etapă, a aditerii recursului și reținerii cauzei în vederea rejudecării fondului, în care recurentul a câștigat în pretenții, recursul acestuia fiind admis.

Prin urmare, față de dispozițiile art.453 C.proc.civ., aceste cheltuieli rămân câștigate recurentului-reclamant, indiferent de faptul că, urmare a soluționării cauzei pe fond după casarea cu reținere reclamantul a pierdut litigiul.

Pârâta Administrația Prezidențială în calitate de reprezentantă a Președintelui României — Klaus Werner Johannis ar fi avut, în mod evident, dreptul la cheltuielile de judecată ocazionate de soluționarea fondului cauzei după casarea cu reținere, însă nu a depus dovezi în acest sens și nici nu a precizat că ar fi efectuat astfel de cheltuieli.

Prin urmare, față de dispozițiile art. 453 C.proc.civ., cererea de acordare a cheltuielilor de judecată formulată de pârâta Administrația Prezidențială în calitate de reprezentantă a Președintelui României — Klaus Werner Johannis urmează a fi respinsă, ca nefondată.

PENTRU ACESTE MOTIVE ÎN NUMELE LEGII DECIDE:

În rejudecare:

Respinge acțiunea formulată de reclamantul Tokes Laszlo în contradictoriu cu pârâții Administrația Prezidențială în calitate de reprezentantă a Președintelui României - Klaus Werner Johannis, Prim-ministrul României, Dacian Julien Cioloș - fost Prim-ministru și intervenientul Consiliul de Onoare pentru Ordinul Național Steaua României, ca nefondată.

Respinge cererea de acordare a cheltuielilor de judecată formulată de pârâta Administrația Prezidențială în calitate de reprezentantă a Președintelui României Klaus Wemer Johannis, ca nefondată.

Definitivă.

Pronunțată prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței, conform art. 402 din Codul de procedură civilă, astăzi, 10 octombrie 2023.

Judecător,

Judecător,

Magistrat-asistent,

E.D. Tămagă

A. Marchidan

M. Ciobotariu Cerbu

Red./tehnored./E.D.T./23.10.2023